

Wioletta Tokarska-Ołownia

"Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich", M. Kłodziński, Warszawa 1999 : [recenzja]

Acta Scientifica Academiae Ostroviensis nr 6, 129-131

2000

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Praca skierowana jest do menedżerów i kwalitologów, wśród których znajdują się projektanci i użytkownicy systemów zarządzania jakością, z powodzeniem można ją więc polecić studentom wydziałów ekonomicznych i zarządzania.

Recenzja: Monika Stawiarska

**M. KŁODZIŃSKI: AKTYWIZACJA GOSPODARCZA OBSZARÓW
WIEJSKICH, IRWIR PAN, CENTRUM NAUKOWO-
WDROŻENIOWE SGGW, WARSZAWA 1999, s. 152**

Problematyka rozwoju polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich była i jest niejednokrotnie poruszana w dyskusjach polityków, artykułach prasowych oraz literaturze naukowej. Zainteresowanie tym tematem wynika m.in. z faktu niedostosowania wsi polskiej do funkcjonowania w warunkach gospodarki wolnorynkowej oraz przyszłej integracji ze strukturami Unii Europejskiej.

Najczęściej rozwojem (a właściwie jego brakiem) obszarów wiejskich obarcza się politykę rolną państwa. Tymczasem polska wieś to nie tylko rolnictwo. Około 50% ludności wiejskiej czynnej zawodowo nie pracuje w nim. Dlatego też problemy rozwojowe terenów wiejskich należy rozpatrywać z punktu widzenia polityki gospodarczej, której integralną część stanowiłaby polityka rolna.

Takie podejście do wsi i rolnictwa polskiego prezentuje prof. Marek Kłodziński w swej książce pt. *Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich*. Publikacja ta zasługuje na wyróżnienie spośród innych, o podobnej tematyce, ukazujących się na naszym rynku, ze względu na to, iż zawiera szereg praktycznych przykładów aktywizacji gospodarczej terenów wiejskich, zarówno w Polsce, jak i krajach Unii Europejskiej.

Książka podzielona jest na dwie części. Pierwsza z nich dotyczy zróżnicowania rozwoju obszarów wiejskich w naszym kraju. Druga zaś prezentuje doświadczenia zdobyte w tej dziedzinie przez państwa zachodnie.

Autor recenzowanej publikacji bardzo dokładnie analizuje wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich. Uważa on, że problemy wsi i rolnictwa muszą być traktowane kompleksowo, gdyż nasze rolnictwo nie ulegnie modernizacji bez zmiany jego bezpośredniego otoczenia.

Autor wymienia kilka dróg rozwojowych, a mianowicie:

- rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- rozwój szeroko rozumianej oświaty na wsi,
- rozwój infrastruktury instytucjonalnej,
- uprzemysłowienie wsi i tworzenie centrów rozwoju gospodarczego,
- agroturystykę.

Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich wymaga, według prof. Kłodzińskiego, zespolenia wysiłków najbardziej zainteresowanych dodatkowym zatrudnieniem, społeczności i władz lokalnych oraz państwa. Ostatni z wymienionych podmiotów, reprezentowany byłby przez wyspecjalizowaną agencję rządową (której utworzenie proponuje autor), posiadająca dobrze rozwinięty aparat doradczy i mająca liczne oddziały terenowe. Agencja ta byłaby ośrodkiem gromadzenia informacji niezbędnych do kierowania strategicznym rozwojem terenów wiejskich, a także przygotowywałaby wieś polską do integracji z Unią Europejską i zajęłaby się wykorzystaniem w przyszłości funduszy strukturalnych.

Największą rolę w rozwoju wsi winny odegrać – zdaniem autora – samorządy i urzędy gminne, a także same społeczności wiejskie. To one bowiem są najlepiej zorientowane we własnych potrzebach i możliwościach. Ekonomicznie uzasadnione i realne finansowo inicjatywy oddolne winny być następnie wspierane przez wspomnianą agencję rządową.

Obszary wiejskie w Polsce są znacznie zróżnicowane, dlatego też nie można zastosować jednolitej polityki rozwojowej, narzuconej z góry przez państwo. Prof. M. Kłodziński wskazuje na pięć czynników zróżnicowań przestrzennych, względem których wyodrębnia obszary problemowe w Polsce. Dowodzi w ten sposób temu, iż każda gmina w kraju ma specyficzne problemy, a jedyną szansą nadrobienia zaległości jednych gmin w stosunku do innych jest aktywna polityka regionalna.

Za główną barierę rozwojową obszarów wiejskich, obok bariery kapitałowej, bariery popytu społeczeństwa wiejskiego na dobra i usługi oferowane przez firmy wiejskie, bariery infrastruktury technicznej, społecznej i instytucjonalnej, uważa niską aktywność władz i społeczności lokalnych, bądź nawet jej zupełny brak. Autor podaje przykłady gmin, które przezwyciężyły owe bariery, osiągając sukces w aktywizacji lokalnej gospodarki. Są one szczególnie cenne dla władz i społeczności wiejskich, które mogłyby w podobny sposób wykorzystać istniejący potencjał własnych gmin, doprowadzając do ich rozwoju.

W drugiej części recenzowanej książki prof. M. Kłodziński prezentuje doświadczenia krajów zachodnich w rozwoju terenów wiejskich, na przykładzie Anglii, Francji, Finlandii i Norwegii.

Każde z państw członkowskich Unii prowadzi politykę podwyższania poziomu życia mieszkańców wsi, jednakże charakteryzuje się ona dużą różnorodnością, wynikającą z odmienności koncepcji rozwojowych w tych krajach.

W Anglii aktywizacja gospodarcza terenów wiejskich wspierana jest przede wszystkim przez działalność Komisji do Spraw Rozwoju Terenów Wiejskich. Organizacja ta zapewnia głównie doskonałe doradztwo, a także środki finansowe. Opisując zasady jej pracy, autor proponuje utworzenie podobnej agencji w Polsce.

Warto zwrócić uwagę na rozwiązania, prowadzące do ożywienia gospodarki wiejskiej, stosowane w Finlandii. W kraju tym ogromną rolę odegrało szkolnictwo wyższe, poprzez rozwinięcie na szeroką skalę działalności szkoleniowo-doradczej.

Szczególnie interesujące są też osiągnięcia w tej dziedzinie Francji oraz Norwegii.

Prezentowane doświadczenia krajów UE pozwalają na wyciągnięcie bardzo ważnych wniosków dla polskiej polityki gospodarczej, która już teraz winna być nakierowana na przyszłą integrację ze strukturami unijnymi. Wnioski te winny być przydatne zwłaszcza elitom decyzyjnym, które liczą na szerokie wsparcie finansowe ze strony Unii po przystąpieniu doń naszego kraju, niejednokrotnie nie zdając sobie sprawy z tego, że wiąże się ono z wypracowaniem przez nasz kraj szczegółowego programu rozwoju.

Walorem recenzowanej publikacji jest także to, iż opiera się ona na badaniach i spostrzeżeniach nie tylko samego jej autora, lecz także wielu znanych osób ze świata nauki, zajmujących się problematyką wsi i rolnictwa w Polsce.

Kolejnymi zaletami są: aktualność omawianych problemów oraz szerokie naświetlenie wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich z omówieniem konkretnych jego przykładów. Wreszcie jasność, zwięzłość i przejrzystość prezentowanych zagadnień.

Książka ta, ze względu na omawianą w niej problematykę, jest godna polecenia szerokiemu gronu odbiorców, poczynszy od polskich elit decyzyjnych, władz, organizacji i społeczności wiejskich, na studentach wydziałów ekonomicznych i rolniczych skończywszy.

Wyrażam nadzieję, że recenzowana praca prof. M. Kłodzińskiego pozwoli jej adresatom na odpowiednie spożytkowanie zawartych tam myśli i przyczyni się do rozwoju polskiej wsi i rolnictwa.

Recenzja: Wioletta Tokarska-Ołownia